

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijače velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“.

Opravištvu, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Za srednji naš stan!

(Konec.)

Nemško uradovanje in potujčevalne šole so na Magjarskem nemogoče in nemogoče pod potenciranim ministerstvom Giskra-Herbst, Lasser-Auersperg. Magjar ne sprejme nemškega uradniškega pisma in tu je velikanska ona moč, proti katerej stokratni „non possumus“, ali „nehčem“ uradnikov kar nič ne izda. Ljudstvo je mogočni Argus, ki vidi vse napake in če to ljudstvo hoče tako in ne drugače — kdo je orjak, ki mu ukrotiti more njegovo energično voljo!

In energija, energična volja našega ljudstva je zlomljena! Krepko bi jo imel naš prepošteni domačin kmet, če bi ne imel tako turobne tlačanske preteklosti in če bi mu dajal dober izgled srednji stan, njegov voditelj. Ta pa je nekaj zavzet za tujino, nekaj premiren ali bolje rečeno prezaspan, in razdrti outujeni srednji stan dela Slovenstvo tako ubogim, on je dela poldrugi milijon ljudi, broječim revežem z nemško razsodbo v roci.

Srednji stan se dobimo v domači tabor in močni smo, akoravno majhen! Ne vemo, kako dolgo nam bode vlada prijazna (dozdaj sploh se nič ni videti te prijaznosti), ali ta čas uporabimo, da pridobimo kolikor toliko naše tržane in meščane, posebno na slovenskem Koroškem in Štajerskem. Vsakemu je znano, s kako predrznostjo so nekateri politični uradniki a la Schönwetter-Vesteneck proti naši narodnosti delali; vsak vé o kakšnem činu iz življenja političnih uradnikov za dobe ministerstev Giskra-Herbst, Auersperg-Lasser, ki svedoči, kako graje vredno so se nekateri teh uradnikov proti našemu ljudstvu obnašali, in

ravno s tem obnašanjem držali na pr. srednji stan na Kranjskem v strahu; ti gospodje morajo zdaj biti mirni; na tihem bodo delali zoper nas sicer, pa nij nam treba trpeti, da bi rovali po starej navadi, — skrbimo, da se jim ustavi krtov posel.

S tem, da nam ti uradniki ne smejo nasprotni biti, je dosti dobljeno, mōra je odvaljena s prs srednjega našega stanu, in ker domoljubov ne smejo očitno črniti, imamo prosto roko, da kličemo rojake — domov. Sodni uradnik, nasprotnik naš, mora tudi tih biti, ker — zamere se le vsak boji, ne vé se pa ne, kako bo; koliko je naših mej temi, ki zdaj prosteje sopejo! Najvažnejši ljudje mej ljudstvom so, če bi sovražni nam biti hoteli, obsojeni biti mirnimi; če bi se pa vendar izpozabil kateri, ne držimo križem rok, temveč postavimo se in karajmo na ves glas vsako protivno početje! Z mehkim postopanjem, s tako zvanim „plemenitim“ ravnanjem, koje nam naši beletristi toliko na srce polagajo, ne pridemo daleč; v politiki sploh ne poznam plemenitosti ampak le korist, in to hočem doseči z vsemi sredstvi. Učimo se od nasprotnikov! Kaj nam pomaga, če jednok zgodovinar o nas poreče: plemenito je to ljudstvice bilo, iz zgolj plemenitosti je pokladalo vrat pod sekiro! Življenje narodovo nij identično po vsem z življenjem posameznega človeka in tu etični premisleki kaj malo veljajo. „Macht ist Recht“, je v politiki glavno vodilo in le ljudstvo, ki si to vzame za geslo, pride s slame na pernico.

Mirno delo, delo s koncesijami je le na mestu tam, kjer gre za pridobitev našega meščana ali tržana neuradnika. Uradnikasprotnika ne pridobiš, ta ima svojo „šolo“,

svoje utrjeno mišljenje, on vidi v ponemčevanju našega naroda jedino srečo; ostali srednji stan je pristopen v tem obziru, vsaj mlajši, in da se ne odbaciva ta, treba je mirnega dela in makar tudi — nemške pesni! Toliko vsaj smo že dosegli, da naš pismeni jezik ne nahaja več toliko teškoč glede razumljenja tudi od strani nasprotstva; ljudje so se precej navadili našim izrazom. Tu lahko delo, delo s koncesijami! In mej nje domoljubi, v njihove kazine, ne bo kvara! Ne bi imeli toliko nasprotstva, če bi v prvej dobi ne upili preveč o nemčurjih, ter rajši marljivo zahajali mej nje; marsikateri navdušen govor o nemškej kulturi, fortschritu, verfassungi itd. bi običal v goltancu in ne prodiral bi tako lahko pijonirji Nemštva mej naš narod.

Tam na Dunaji pa in v deželnih zborih naj krepko odmeva glas Slovencev, tam se naj čuje iz govorov naših poslancev tuga na smrt obsojenega narodiča; tam naj ognjeno riše domoljubje stanje ljudstva, kojemu mogočna dva soseda roki na tilnik polagata; od tam bodo glasi odmevali domov in v boljšem srednjem stanu bo jelo kali poganjati usmišljenje do rodnega ljudstva in s tem domoljubje!

Dr. — a —.

Od svetega Petra.

Nikakor ne bomo v teh vrsticah svojim čitateljem podajali životopisa ónega svetopisemskega vélikega svetnika, v katerega je gospod nebes in zemlje postavil svoje popolno zaupanje, — nego kratko besedico imamo omeniti o nekej delikatnej stvari ónega ljubljanskega predmestja, katero se je krstilo po ónem nebesnem slavnem dvorniku.

Pri sv. Petru v Ljubljani je narodna, ali

Listek.

Doktor Konjorum.

(Humoreska.)

(Dalje.)

Sledeče jutro točno ob šestej uri se postavi kaprol Ižo v pozituro, ter javi svojemu kapetanu službeno to-le:

„Melde gehorsamst, herr hauptmann, die uhr hat sechs geprügelt und das beispiel steht marschbereit vor der thür!“

„Die uhr hat nicht geprügelt, sondern geschlagen, geprügelt höchstens du werden, und prilika heisst in der amtssprache gelegenheit oder wagen, nicht beispiel“ — je kapetan korigiral Ižovo nemščino nekako zbadljivo, potem se je pa podal naravnost k Panteliji, kateri je bil uže oblečen, ter je nekako lukavo smešetim se obrazom dočakal svojega prijateljskega kapetana.

„E, dragi brate Pantelija, ajde sa mnom

da tvoje žene ne saznaju za tvoje putovanje, ja ću ih medjutim tješiti.“

„Ne boj se kapetane, ženam sam reko, da idem u štab, a tim bolje, što si mi ti pri-skrbio kola i kočiju.“

Potem sta ošla oba do kapetanove hiše, kjer se je Pantelija brez najmanjega prigo-vora postiral v pripravljeni in s perjem tape-cirani zaboju. Šest vojakov z nataknenimi bajoneti pod komandom kaprola Iže je obsto-pilo voz in Pantelija se je vozil v štab po propisu izdanega „befehla“, katerega je kapetan Smolič vestno izvršil, kakor vidimo.

Ko je v štabu polkovnik opazil pred svojim stanom eskorto, je na ves glas, še predno je Iža mogel povedati svoj ustmeni raport, vprašal: „Šta imate u tom veršlogu?“ „Melde gehorsamst, gospodine oberst, dopremili smo popa Panteliju uslied regiments-befehla od jučer“, je odgovoril Iža, ter je iz- vlekel iz svoje listnice dotični befahl.

Polkovnik vzame pismo ter čita na glas:

„Und die alten waffen sind in kisten wohlverpackt unter bedeckung anher einzu-liefern.“

Iža je stal pred polkovnikom čisto dreven, in nij mogel pregovoriti besedice; samo čudil se je, kako se je moglo zgoditi, da je čital „pfaffen“ mestu „waffen“.

„Popo Pantelija, kommen sie heraus!“ je zaklical polkovnik in smijal se je iz vsega grla, ko je Iža odbil pokrovec na zaboju ter je Pantelija pomolil svojo častito vlaško brado iz veršloga.

Potem je povabil polkovnik Pantelijo v svoj stan, a eskorto je poslal prazno nazaj, samo je še izročil po Iži novi befahl kapetanu Smoliču.

Ko je čez nekaj dnij potem kapetan Smo-lič prišel iz štaba domu, se nij pokazal nikjer, tudi k Panteliji nij prišel na črno kavo, am-pak kaprola Ižo je precej poslal k polkovniku s pismom.

Ko je polkovnik rečeno pismo prečital, je

kakor nenarodna ušesa raje čujejo, ljudska šola; učiteljska služba na tej šoli je izpraznena in razpisana javnim potom. Nij kaj posebno dobro dotirana služba učitelja na tej šoli, — okroglih 500 gld. zdaj vrže, — ali v Ljubljani je, v mestu je, in to ima svojo mično stran; oglasilo se je precej učiteljev in prosilo za to službo, in mej temi tuli dva, kojih imeni se dobro glasiti na šolskem in leposlovnem polji: Fajgelj, Govekar.

Fajgelj, kojega pošteno krstno ime je neki dopisnik goriškega tednika na škodoželjni način zlorabil, Danilo Fajgelj je mož vrlo oskromen, a skrajno marljiv v svojem poslu, poleg tega pa veščak na muzičnem polji, osobito zavzima v našej glasbi častno mesto. S politiko se mož nij nigdar ukvarjal, se tudi zdaj ne ukvarja, ali — slovenske matere sin je, slovensk je njega govor, in vaje je slovenski čutiti in misliti, — to je njegov greh in — škoda Danilo! za kolek in trud — to ga dela nesposobnega za to službo, nemška gospôla so ga dejali ad acta. —

Fran Govekar, učitelj na Igu poleg Ljubljane, je znan mej vsemi svojimi kolegi za izvrstnega pedagoga. Tudi on je skrajno marljiv in udan z „dušom in telom“ svojemu pozvanju. S prištedenimi novci svoje učiteljske plače omislil si je celo biblioteko knjig pedagoškega obsega — in učitelju z družino dan denes kaj prištediti, to stane dokaj truda, prištedene novce pak zameniti za pedagoške knjige, to dokazuje vsaj nekoliko ljubezni do svojega posla, a zanj vsekako polno mero sposobnosti. Tudi on prosi za službo učitelja pri svetem Petru in upanje smo imeli, da se mu bode želja njegova obistinila, osobito ker prosi iz boljšega na slabše dotirano mesto. Ali kaj se zgodi? Neki tukajšen list, saj nij treba praviti kateri, je prinesel v soboto sledečo filipiko:

„Besetzung einer Lehrstelle nach altem Modus. Von der „untern Petersstrasse“ wird uns geschrieben: Die Schule zu St. Peter in Laibach, welche auch die Kinder von Selo, Udmat u. s. w. aufzunehmen hat, soll inkürze einen neuen Lehrer bekommen. Der Posten fand ziemlich viele Bewerber, so dass endlich Hoffnung vorhanden war, für denselben einen geeigneten Mann zu finden. Was jedoch thut unser von der Pfarrgeistlichkeit beherrschter Ortsschulrath? Er entscheidet sich in erster Linie für denje-

nigen Bewerber, der die Kirchenorgel in seiner Gewalt hat, nebenbei aber auch als couragierter Schleppträger der nationalen Garde bekannt ist, und läst Würdigere hübsch im Winkel stehen. Es handelt sich darum, einen nationalen Heisspohn von Brunnlorf nach Laibach zu bringen, nicht aber um eine Besetzung nach Verdienst, die wir im Interesse der bisher ziemlich vernachlässigten Jugend unseres Landsprengels wünschen würden. Zum Glück hat hiebei auch die Oberschulbehörde ein Wort mitzusprechen.“

Kedó je ta pamflet spisal? Človek, ki néma vesti, kateremu je strankarstvo nad vse in višje, mnogo višje, nego šolstvo, človek, katerega bi se pasji bič najbolje ovil, človeče brezsrčno in arogantno.

Govekar je prvosednik slovenskega učiteljskega društva, ali ud zloglasnega „Krain. Lehrervereina“ nij, — zato je nesposoben; Govekar je celó iskren čestitelj novih šolskih zakonov, smatrajoč jih za veliko blagost a poleg tega v vseh odnošajih ostal zvest svojemu narodnostnemu preverjenju, zato je „couragierter Schleppträger der nationalen Garde“ in nij vreden te službe! Nam se vriva vprašanje zopet: Ali se ne bode še kma'u ljubljanskim nemčurkim kolovodjem rokodelstvo njih ustavilo? Ali se bode smelo pri nas na Kranjskem še na dalje „sposobnim“ prištevati samo óne učitelje, ki prisegajo na nemčurske zastavi? Skrajni čas je, da naši državni poslanci to vprašanje temeljito rešijo a z reševanjem prično pri glavi našega šolstva. Sicer pak bode slučaj, o katerem govori ta članek, razjasnil narodnim učiteljem stališče, na kateri se morajo postaviti, ko bodo odgovarjali na besedo „kompromis“, kateri še nij pokopan takó, kakor zasluži. R — i.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 29. oktobra.

V včerajšnji seji **državnega zbora** je predložil vodja finančnega ministerstva budget za l. 1880. Poučarjal je, da se vlada trudi olajšati ljudstvu bremena, kolikor se more s štedenjem pri vseh oddelkih uprave in z uporabljenjem jednega dela premakljivega državnega iménja. Potrebovalo se bode 1880 leta 412⁷/₁₀ milijonov, pokritje znaša 400 milijonov manjka tedaj 127⁷/₁₀ mil. goldinarjev. Primanjkljaj da se ne bode pokrtil z rabljenjem kredita. V to svrhu predlaga vlada več prememb

pri koleku in pristoibinah, in sicer se bode pristoibina pri dobitkih v malej loteriji in v privatnih loterijah zveksala na 20 odstotkov, kolek pri kvartah se bode poveksal, uvedlo se bode nepremično kolekovno pristoibino pri denarnem sprejetju in povzetju, odpravijo se razne popustljivosti pri pristoibinah, poveksa se kolekovna pristoibina pri sodnijskih ulogah. S temi sredstvi se bode dobilo 5³/₁₀ milijonov. Nadalje predlaga vlada pristoibino o porabi domačega rudninskega olja in zveksanje cola za petrolej od 3 gld. na 8 gld. kar bode prineslo državi 4⁸/₁₀ milijonov več Davek na žganje bode znašal 1¹/₂ milijona. Kot začasno, samo za leto 1880 veljavno naredbo predlaga vlada pobiranje desetprocentne pristoibine osobnega prometa na železnicah in parobrodih. nadalje dopolnitni davek na dohodke nad 1400 gold. Znesek teh naredeb da bode znašal 4 milione. Znižanje stroškov pri upravi, temeljite davkovske reforme, uvedene običnega dohodninskega davka in s tem, da se bode davek naložil delničkim društvom, zagotovilo se bode ravnotežje v državnem gospodarstvu.

Grofu **Taaffeju** še zmirom dohajajo adrese, v katerih se odobruje njegovo delovanje na sporazumljenje vs. h avstrijskih narodov mej soboj.

Ogerski deficit znaša za 1880. leto 15 milijonov.

Vnanje države.

O avstrijsko-nemškem sporazumljenju piše **rusk** list „Novoje Vremja“: „Kdo izmej naših sosedov hoče na boj poklicati vse Slavjanstvo? Avstrija nikakor ne. Nemčija pa ima uzrok, boja s Francosko bati se, in pripoznaoč to možnost, ne išče Nemčija vojne na svojej iztočnej meji, marveč ona išče zaveznikov. Interes Nemčije obstoji v tem, da Rusijo nevtralizira Avstrija. Interes Ruske pak je zopet ta, Avstrijo s podpiranjem Slovvanov nevtralizirati, ako bi dobil magijski upliv zopet premoč Ruska vojna moč more v trenutku opasnosti vsak napad odbiti, in države se ne bode smel nikdo dotakniti. Sicer pa mi ne vidimo uzroka, čemu bi se pričela vojna Rusije z Nemško in Avstrijo. Na tako vojsko mi ne verujemo.“ „Novoje Vremja“ in Rusi znado ceniti one dogovore Bismarkove na Dunaji po svojej pravej vrednosti, zato v ruskih listih ne nahajamo onega bombastiškega tona, ki spremljuje vse nemške novine zmirom, kadar govore o „zvezi avstrijsko-nemškej“.

Govor Salisburjev v Manchesteru počasté ruski listi s priimkom „surov“, in pravijo, da je grobo žaljenje Rusije. Oni zahtevajo od svoje vlade, naj ona pokaže in dá čutiti Angležem moč Rusije v srednej Aziji, malej Aziji in na Balkanu.

Bolgarska vlada je v Bukarestu naseljenega bolgarskega bankirja Euloga Gorgjeva imenovala svojim diplomatskim agentom pri rumunskej vladi.

rekel Iži: „Dakle vi želite postati feldscherer? Dobro, dobit čete još danas uniformo i instrumente“.

„Molim pokorno, gospodine obrst, ja ne želim postati feldšer, nego ja sam pismen čovjek i nadam se, da ču skoro postati lajčman.“

„Ti beno da postaneš lajčman! marsch u stockhaus, i kad dobiš volju za feldšera, javi se!“

Tu nij hasnilo ugovarjanje, ampak Iža je lepo napravil links um pa se je prijavil proforu. Dva dni je sedel v stockhausu, potem pa, ko mu je užo dolgočasno prihajalo, je zaprosil, naj ga javijo k polkovniku. Polkovnik ga je vprašal, da-li si je premislil, in ko je Iža rekel, da si je, je precej dobil novo uniformo, kirurgične instrumente in pa medicinske knjige, ker jih je bilo uže precej starih v magazinu.

Tako je postal naš Iža feldšer, kolikor so ga sploh nazivali v novej šarži.

Posla nij ravno preveč bilo feldšerskega,

ker so ljudje bili skoz zdravi v celem regimentu, k večjemu je puščal žilo kakšnej babi, in zato se je zdaj, ker pri Smoliču nij nič več opraviti imel, poprijel medicinskih študij v prvej a ekonomije v drugej vrsti.

V ta namen se je seznanil s starim Ilijo, penzioniranim oberlajčmanom, kateri je vse boljje ruzumel nemški nego Iža. Ilija je precej sveta obhodil, celo po Rusiji je rogovilil z Napoleonom I., a sedaj je živel doma, star uže, ali še krepak na duhu in telu; on je tolmačil Iži medicinske knjige, in ta bi se bil precej tega naučil, ko bi mu bil Ilija umel vse enako lepo razložiti, pa kaj češ, Ilija tudi nij bil Bigvé kako učen, pa sam nij znal prav, kaj stoji zapisano v knjigah regimentsko-medicinskih.

Ko sta si tako-le več let v prijateljstvu razbijala glavo nad medicino, sta odišla nekoga jesenskega dne v trnac slive stapat. Ilija je bil kmetski oblečen doma in pa bos je hodil in tudi Iža je nosil prtenjače, ko sta se pa podala po slive, je pokrtil Ilija svojo

glavo z oficirsko kapico, a Iža je poveznil na svojo feldšersko glavo erarsko pikačo (Sturmhut) Stepila sta precej sliv, potem pa si jih jih je vsak natovaril polno brento, a razen tega je še vsak po eno košarico v roki nosil; ko sta tako krevsala preko polja in dalje po cesti, jima prijaše naproti polkovnik z nekatrimimi štabnimi oficirji.

„Was sind denn das für Schweden?“ ju nagovori polkovnik.

„Melde gehorsamst, herr oberst, ich bin kein Schwede, sondern der pensionirte oberlieutenant Ilija.“

„Und ich melde — —“

„Sie Feldscherer bekommen zwei tage hausarrest wegen vorschriftswidriger adjustirung.“

Rekši to je polkovnik odjezdil, a Ilija in Iža sta precej dolgo stala na cesti in gledala za njim.

(Konec prih.)

Veliki gospodje radi govore in izjavljajo svoje misli ob posebnih prilikah. Lord Salisbury je v Manchestru poveljeval avstrijsko-nemško zvezo; njemu je odgovoril markiz Hartington, nu, zdaj se je oglasil še **nemški** nančni minister Puttkamer in začel politizirati. V Essenu je namreč napisal ta nemški možanec dne 23. t. m. pri banketu na „nemškega cesarja, ki je v blagost svojega naroda žrtvoval svoja najintimnejša čutja in sklenil zvezo, katera bode trajala gotovo dolgo let.“ Ali nemški mož je slabo naletel s svojo zdravljico! „Nordd. Allgem. Ztg.“ pravi: „O dunajskih obravnavah je le malo oseb dobro podučeni in moti se, kdor misli, da naučni minister kaj vé o nemški politiki.“ To se pravi z družimi besedami in prav po domače: šomošter naj ne utika svojega nosu v politiko.

Dopisi.

Iz Celja 26. oktobra. [Izv. dopis.] (Še ena prošnja do slovenskih državnih poslancev.) Nij še dolgo tega, kar se je pet odličnih slovenskih dijakov iz tukajšnjega gimnazija zaradi pevanja veleizdajne (?) ruske himne odpodilo. Bla je to prav ugodna prilika gimnazijskemu direktorju dr. Svobodi, svoje načelo, slovenski živelj iz gimnazija iztrebiti, dejanstveno izvrševati. Ta strasten renegat, ki je s Češkega k nam došel, od koder se je žalbog še več enakih ptičev v Celje importiralo, še zdaj nij nehal divjati proti slovenskim dijakom. Besede, kakor: „Ich werde schon dieses windische gesindel ausmerzen,“ se kaj lepo podajejo ravnatelju gimnazija na Slovenskem, ki se pri vsaki priliki rad baha „mit seinem gesunden paedagogischen sinn,“ ter se prištevava prvim pedagogom.

Slovenci ponosni bodite, da imate mejsoboj pedagoga velikana, ki vam bo hipoma vaše otroke v Nemce preustrojil, — saj Nemec biti je strašna čast, Slovenci so pa le „gesindel“!! — Tukaj ne pomaga nič, bodi si Peter ali Pavel, gosp. ravnatelj te gotovo „štemplja“ za Nemca, in kot tak ne smeš po nobeni ceni obiskavati še teh par bornih uric na teden, ki so na gimnaziji za slovenščino odločene. N. pr. fant, čegar oče je Hrvat, mati pa rojena Gradčanka je po direktorjevi izpeljavi Nemec (!). Pri drugem fantu iz prvega razreda je zopet njegovo ime, ki po naključju nemško zveni, krivo, da se ne sme v slovenski oddelek vpisati, dasiravno je njegova dosedanja izgoja izključljivo le slovenska bila. Zastonj se celó oče upira ter v pismu do ravnatelja energično terja, da ima njegov sin slovenske ure obiskavati — director locutus — causa finita — fant je, kakor ime (!) kaže, Nemec (!) — ergo se ne sme slovenščine učiti.

Ta fakta menim zadostujejo, da ob priliki slovenski poslanci ministra interpelirajo, kako dolgo še on misli te baže pedagogov v naših krajih pustiti, kjer se večinoma le sinovi slovenskih staršev šolajo, ter kedaj se bo enkrat nehalo na naših gimnazijih vedno nastavljanje trdih nemških in preganjanje izvrstnih slovenskih profesorjev?

Občni zbor „Dramatičnega društva“.

Po ogovoru društvenega prvosednika g. Potočnika, ki je pozdravil zbor in opravičeval odbor, da nij sklical občnega zbora ob času po pravih določenem, je g. Fran Drenik, po odhodu g. Janka Krsnika iz Ljubljane društveni tajnik, bral poročilo o društvenem delovanju v poslednji dobi.

Iz tajnikovega precej obširnega poročila

posnamemo, da je društveni odbor ravno v pretekli dobi imel jako težavno stališče in da je njegovo delovanje bilo tem neprijetnejše, ker je odborovo prizadevanje v glavnih stvaréh ostalo brez uspeha. Ker je glavni deželni zbor kranjski skrčil deželno podporo društvu na 1000 gl., nij bilo moči misliti na gledališke predstave, kakršne smo prej imeli, in za to je odbor konci septembra meseca l. 1878. popolnem odpustil stalne moške igralne moči, gg. Geclja in Šmida, ter jel pogajati se zaradi slovenskih igrokazov s podjetnikom nemških gledaliških predstav, ki se je ponudil, da bi na oder spravljali tudi slovenske igre; društveni odbor je bil volje vodji nemškega gledališča v to svrhu brezplačno na razpolaganje dati svojo riznico in knjižnico, pa vrhu tega prepustiti mu lože in nekoliko deželne podpore, pa gledališki ravnatelj je obupal, predno se je resno lotil dela. Vsled tega je slovenska Talija praznovala lansko zimo. Poskušalo se je pozneje pač še dvakrat, z diletanti prirediti predstave v gledališči, pa ves trud bil je zastonj: razne ovire in — intrige so zaprečile društveno namero. Društvo je bilo torej omejeno na čitalnico, katerej je pomagalo z gledališkimi igrami. Maj temi je bila najimenitnejša vesela igra „Berite Novice!“, ki se je provela pri besedi ob dr. J. Bleiweisovi svečanosti. Spisala sta jo navlaš za ta večer dramatičnega društva odbornika gg. Jurčič in J. Krsnik. Sicer se je društvo udeleževalo sedemdesetletnice našega narodnega prvaka še s tem, da je dné 30. okt. m. l. v izrednem občnem zboru gospoda dr. Janeza Bleiweisa jednoglasno izvolilo za častnega člana in mu po deputaciji društvenega odbora izročilo častnega družabnika diplomo. Dnó 28. marca letoš je društvo in slovensko dramatično umetelnost v obče zadela bridka izguba po preranej smrti veleceknjene in jako nadarjene narodne igralkice gospodice Cilke Podkrajškove; odbor je pokojnej, ki je bila poslednja leta steber slovenskega gledališča in ljubljene vraga občinstva, iz hvaležnosti na rakev položil krasen venec s primernim napisom na trakovih. Razen nje je letos smrt pokosila še jednega iz vrste trudoljubivih delujočih družabnikov, mladega iskrenega rodoljuba R. Rebolja. Iz ostale društvene kronike še navajamo, da je odbor imel šest sej in želel na svetlo dati Goethejevega „Fausta“ prevod, ki pa nij še bil dovršen do zdaj. Družabniki dobodo šest iger, kadar bodo dotiskane, in sicer tri izvirne: „Berite Novice!“, „Kje je meja?“ in „Nemški nezna“, tri pa poslovenjene. Račune s trgovci je odbor uredil in posrečilo se mu je tudi po velicem trudu, da je večji del iger in muzikalij izposojenih narodnim društvom in posameznikom po deželi zopet nazaj dobil. Naposled omenja tajnik, da je društveni odbor že 21. januarja letos prosil za naukaz sl. deželnega odbora o podpori dovoljenej po velesl. deželnem zboru za preteklo leto, pa stoprav na ponovljeno vlogo od 16. septembra óni teden dobil sl. deželnega odbora odlok, katerega smo že priobčili vsega.

Po tajnikovem poročilu, katero je zbor na znanje vzel brez opazek, je društveni blagajnik g. dr. Staré najprej razlagal, zakaj nij bilo moči sestaviti račune o pravem času in občni zbor sklicati po določilu pravil. Društveni račun o dohodkih in troških obsega dobo od 1. junija lanskega do 1. julija letošnjega leta. Društveni dohodki so znašali

skupaj 801 gl. 83 kr., troški pa 816 gl. 97 kr., tedaj je nedostatka 15 gl. 14 kr. Prilogi družabnikov so znašali samo 218 gl., ker se je število podpornikov poslednja leta zelo zmanjšalo; mnogi nijso plačevali letnih doneskov, zato jih je odbor izbrisal iz društvenega imenika. Žalostno je, da se naši rodoljubi tako ubogo malo brigajo za toliko važno narodno društvo; treba bode vse sile napeti, da se zopet pomnoži število družabnikov, ker društveni dohodki morajo zadostovati vsaj za tiskovino in druge redne stroške. Iger, ki jih društvo izdaja, se je prodalo za 75 gl. 89 kr. Glede stroškov je bilo naročeno prihodnjemu odboru, naj štedi kolikor mogoče in posebno skuša zmanjšati trošek za stanovanje in služabnika. Čistega premoženja ima društvo v pohištvu, garderobi, knjigah in vrednostnih papirjih 5300 gl.; dolžno je bilo konci junija 728 gl., ki so od premoženja uže odračunjeni. Da bi si društvo zopet bolj opomoglo, je bilo naloženo prihodnjemu odboru, naj skrbi, da s pomočjo diletantov napravi kolikor mogoče gledaliških predstav; dva predloga sta sicer merila na to, da bi se ustanovilo število predstav, da bi bili namreč po dve, ali vsaj po jedna vsak mesec, pa večini se je vzdrelo, da ne gré dolžno nalagati odboru česar morda ne bode mogel izvesti. Iz proračuna za tekoče leto (od 1. julija 1879. do konci junija 1880. leta.) je bilo razvideti, da društvo ne bode izhajalo, ampak da mu zopet žuga primankljaj; nasvetovane in sprejete so bile nekatere spremembe, ki pa nijso toliko važne ni tako zanimljive, da bi o njih na drobno poročali.

Pregledovanje računov je zbor izročil g. Robiču in g. Žagarju.

Izid volitvi novega odbora smo uže naznanili. Danes še pristavljamo, da je zbor izgledno delavnemu dozdanjemu blagajniku g. dr. Starétu, ki nij samo blagajnikovega posla točno in vestno opravljal, nego tudi uredil vso društveno zalogo iger, knjižnico in riznico, s živahnim priznanjem izrekel toplo zahvalo in ga prosil, naj se še dalje žrtvuje na društveno korist.

Po zaključenem zborovanji se je novoizvoljeni odbor takoj konstituiral in g. Ivana Murnika volil za prvosednika namestnika.

Upajmo, da bode odbor z veseljem izvestjem stopil pred prihodnji občni zbor.

Telegram „Slovenskemu Narodu“.

Z Dunaja 29. oktobra ob 4. uri popoldne: Za adreso zmagonosno govorili Dunajewski, Clam-Martinić, Lichtenstein; izmed petindvajset oglašenh ustavovercev Süss srednje, Kowalski in Scharschmied slabo, zdaj govori Lustkandel.

Domače stvari.

— (Konfiskacija potrjena in — članek oproščen.) „Amtsblatt zur „Laib. Zeitung“ naznanja, da je ljubljansko c. kr. deželno sodišče potrdilo konfiskacijo našega lista od 22. t. m. ker je iz Ptujja nam poslani članek: „Kje so naša prava?“ zakrivil pregrešek zoper javni mir in red po § 300 k. z. — Ob enem pa je c. kr. deželno sodišče izreklo, da zapečatenje družega članka v istej številki, kateremu je bil naslov „Od svetega Petra“, nij opravičeno, ker je ta članek le odgovor na notico v tukajšnjem „Laibacher Tagblattu“. Zapečatenje članka „Od sv. Petra“ je bila zahtevala sl. deželna vlada; včeraj ga je policija zopet odpečatila. Natisnili smo ga spredaj na tistem mestu, kjer je bil v 243. številki.

Poslano.

Častitemu gospodu Besozzi kot redakteurja in vsem sodelovalcem časnika „Zillier Zeitung“.

Ta častiti list od 26. oktobra t. l. št. 86 prinaša neko „Poslano“, katero je podpisano: „Ein die nationale Versöhnung freudig begrüßender Slave“.

Mi celjski Slovenci vemo, da se malokedo bo dal motiti zaradi tega podpisa, ker pa tudi pri nepodučenem občinstvu ne bi radi bili v tem sumu, da je le jeden izmed nas v stanu, pisati tako surovo in nespametno, kakor je tisto „Poslano“, odgovorimo to - le:

1. Nij Slovenca v Celju, kateri bi trdil, da so vsi Brežčani in dve tretjini Konjičanov pri slovenske stranki, nasprotno smo pri zadnji volitvi vedno in s ponosom kazali na ta dogodjaj, da so namreč tudi nemško misleči in nemški prebivalci teh dveh krajev volili z nami vred po principu sporazumljenja.

2. Nij nobeden Slovenec tako aboten, da bi šel v „Cillier Zeitung“ pisati, „da smo pri zadnjem koncertu imeli če tudi prav majhen deficit, in da bi bil ta deficit še večji, če ne bi bilo prišlo v koncert tudi nekaj osob nemške stranke.“

3. Je v tem „Poslanem“ napaden neki nemšk učitelj in neki „Sprech- in Säckelwart“ nemškega društva zato, ker sta obiskala naš koncert (!); tudi kaj tacega ne stori nobeden Slovenec, tedaj niti nobeden celjski Slovenec ne.

4. Ne piše nobeden Slovenec nikdar ironično o brzojavah, došlih od sosednih čitalnic, in posebno se ne norčuje, ako nam sorodniki brzojavljajo: „Ne udajmo se!“

5. Ne bode nikdar nobeden Slovenec predstavljaj besed: „Ne udajmo se!“ na nemško z „Wir übergeben uns nicht!“, kakor to prav genijalno (!) prestavljanje moremo čitati v ónem krasnem „Poslanem“.

6. Ne bode nikoli nobeden Slovenec pisal

„Tschitalniza“, kakor se v tem dopisu nahaja, nego vedno „Čitalnica“.

Iz tega je jasno kakor beli dan dokazano, da ste g. Besozzi to „Poslano“, podpisano z „Ein Slave“, — pisali ali Vi sami ali pa jeden sodelovalec Vašega časnika, in mi vsem sodelovalcem od Vas uredovanega lista le čestitamo, da imajo tako pakostnega pa vendar nepopisno nerodnega tovariša pri tem Vašem časopisu.

S primernim spoštovanjem

Celjski Slovenci.

V Celju, 26. dan oktobra 1879.

Pristavek uredništva: Ker naši čestiti bralci zvnaj Celja menda ne dobodo lahko v roko „Cillier Zeitung“, ne bode od več, če zaradi lagljega razumljenja ponatisnemo ves tist „Eingesendet“, kateremu odgovarja celjskih narodnjakov „Poslano“ tu gori. Falsifikat celjskih slavofagov je v mnogem obziru zanimljiv in nov dokaz, kakih sredstev se poslužujejo naši protivniki, ki zlasti brez denunciacij ne morejo živeti. Evo!

Eingesendet.

Geehrter Herr Redacteur!

Es nimmt mich Wunder, dass die „Cillier Zeitung“, die noch ein Localblatt und stets bemüht ist über alle Vorkommnisse im Unterlande zu berichten, die von der Cillier Tschitalniza Sonntag den 19. d. veranstaltete Beseda gänzlich ignorirte.

Glauben Sie Herr Redacteur durch ein solches Stillschweigen die Tatsache, dass unsere Partei seit der letzten Wahlbewegung täglich an Terrain gewinne, decken zu können? Zählt doch schon ganz Rann und Zweidrittel von Gonobitz bereits zu unserer Fahne und auch ein grosser Theil der Bürger von Cilli, des letzten sein wollenden Bollwerkes der Deutschen Untersteiermarks reicht uns zum Zeichen der internationalen Versöhnung die Bruderhand.

Hätten Sie nicht die Mühe geschaut am 19. d. den Gartensalon des „goldenen Löwen“ zu betreten, so hätten Sie sehen können, dass der Sprech- und Säckelwart, ja sogar der Lehrer eines hies. Vereines von prononciert deutscher Richtung recht behaglich unter uns sassen und nicht nur an der allgemeinen Freude lebhaft Antheil nahmen, sondern sich auch über unser harmonisches Zusammensitzen überrascht fühlten.

Wahr ist es, wir haben ein kleines Deficit zu verzeichnen, welches jedenfalls bedeutender ausgefallen wäre, wenn uns nicht viele der deutschen Partei angehörige Herren mit ihrer Gegenpart beehrt hätten. Immerhin ein Beweis, dass wir Vieles aufgeboden und dass schon jetzt eine grosse Zahl der Deutschen in Cilli unsere Bestrebung zu würdigen weiss.

Wenn etwas die reine Harmonie des Abends störte, so war es die Musikkapelle, deren Leiter, wie man mir sagt, ein zu grosser Verehrer der Wagner'schen Kunstmusik ist, als dass er unsere Weisen nah Gebühr würdigen könnte. Doch wie die Zeit alle Wunden heilt, so hoffe ich auch, dass in nicht allzuferner Zeit unseren Melodien Geschmack abgewonnen werden wird.

Mögen auch unsere Gegner die Hohnfluth unserer Begeisterung bekriegen, wir stehen treu und fest zusammen und wie die Worte des während der Beseda eingelaufenen Telegrammes der Pettau Tschitalniza in unseren Herzen den lautesten Widerhall fanden, so rufen wir heut und immerdar: Ne udejmo se! (wir übergeben uns nicht!)

Die strenge Unpartheilichkeit, welche Sie in der Affaire des Hochw. Herrn Pfarrers von Franc bekundeten, lässt mich auch hoffen, dass Sie diesen Zeilen in Ihrem geschätzten Blatte Raum gönnen werden.

Hochachtungsvoll

Ein die nationale Versöhnung freudig begrüßender Slave.

Cilli, den 24. Oktober 1879.

Vsem svojim prijateljem naznanjam svoj odhod iz Cerkniške okolice, posebno pak se srčno poslavljam od svojih dražih znancev Loške doline, kličoč vsem:

Bog živi!

Rakek, dné 30. oktobra 1879.

(509)

Fran Jevnikar.

Dunajska borza 29 oktobra.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

	68 gld.	—	kr.
Enotni drž. dolg v bankovcih	70	30	—
Enotni drž. dolg v srebru	80	75	—
Zlata renta	127	80	—
1860 drž. posojilo	838	—	—
Akcije narodne banke	26 1/2	90	—
Kreditne akcije	116	60	—
London	—	—	—
Srebro	—	—	—
Napol.	9	30	—
C. kr. cekini	5	56	—
Državne marke	57	60	—

Štev. 13530.

(487-3)

Razglas.

Visoka c. k. deželna vlada je z ukazom dné 29. septembra t. l. št. 6598 zapovedala, da se imajo vse do leta 1878 cimentirane stvari, kot vatli, peze, tehtnice (vage) in mere, naj se uže tiste v javnej kučiji rabijo ali ne (kot na pr. za prodajo pripravljene enake stvari) v naslednjih obrokih na novo cimentirati, in sicer:

- do konec leta 1876 cimentirane najdalje do konec decembra 1879, in
- leta 1877 cimentirane, do konec marca 1880.

To se v natančno spolnjevanje naznanja s pristavkom, da se bodo po pretečenih obrokih stvari, ki niso na novo cimentirane, odzvele, posestniki pa postavno kaznovali.

Mestni magistrat v Ljubljani,

dné 8. oktobra 1879.

Župan: Laschan.

Schiffer & Stedry v Ljubljani,

dovozna cesta poleg kolodvora južne železnice, prodajata

najboljši Trebovljski

salónsk premog

za kurjavo v sobi in kuhinji, ob jednom tudi

tovarniški premog

za vsako potrebo po najnižjih cenah.

Naročbe se sprejemajo:

v magazinu za premog na dovozne cesti poleg kolodvora juž. železnice, pr. J. E. Bučarjevih naslednikov pri frančiškanskem mostu in pr. Karl S. Tili - u pod Trančo št. 2.

(503-5)

Izdatelj in urednik Makso Armic.

Za gospodinstva!

Čestitim p. n. naročnikom za dosle izkazano mi zaupanje uljudno zahvaljevaje se, prosim, da mi blagovolje isto ohraniti i nadalje, ter priporočam kot izborno kurjavo za kurjavo v sobi in kuhinji zagorsko-topliški

salónsk premog

(svetli premog najboljšje vrste, rad ter brez duha goreč)

po najnižjih cenah

v plombiranih žakljih 50 kilo = 1 colni cent à 45 novč.

Pri naročilih na 10, 20 in 40 colnih centov primerno znižane cene.

Naročila na cel vagon po rudniško fabriške ceni.

Razkrojena drva

v plombiranih žakljih à 20 novčičev.

pri naročilih na 5 žakljev à 18 novčičev.

Mnogobrojnim naročilom priporočam se s spoštovanjem

A. Debeveo,

(510-1)

rimska cesta, 19.

Opomba: Naročbe in plačila se i sprejmo:

V trgovinah s špecerijskim blagom:

Albert Plautz, na križevniškem trgu;

A. B. Justin, poleg št. Jakopskega mostu;

M. Ahčin, na starem trgu;

Josip Tribuč, št. petersko predmestje;

v glavnej zalogi tabaka, na mestnem trgu;

v prodajalnicah tabaka:

poleg frančiškanskega mostu;

na Franc Josipovem trgu (loterija) v Mahrovej hiši;

na dunajske cesti poleg deželne bolnice;

v Schellenburgovih ulicah (Čitalnica).

najceneje pri A. Debevcu, rimska cesta 19.

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.